

(0738)

Els dos marxants

— ¿Voleu dir, Angel, que per la muntanya colocaré tan bé el gènero com á ciutat?

— Home, si 'l regalém y encare á sobre hi doném quartos, com hem fet allá, molt serà que no despatxém alguna coseta...

L'Europa està malalta.

Així per lo menos ho deixa entendre la bal·sa, el «termòmetre de la política», qu'en un sol dia ha acusat la baixa de dos enters.

Pero, si la dolència realment existeix, ¿quina es la seva naturalesa? ¿Cóm se'n diu d'aquesta malaltia?

¿Es potser la febre Casablanca?

¿Es acà la erupció Balkans?

No se sab. Lo únic que de les discusions dels doctors se'n treu en clar es això dels dos enters.

Registrem, donchs, el síntoma y deixem que la dolència, segunt el seu curs natural, se'n manifesta clara y concreta.

Potser no sigui res.

Potser s'agravi de tal modo que al fi's resolgui en defunció...

Consumatum est!

¿Ara es en Roosevelt el president de la Unió Nort Americana?

Demà ho serà Mr. Taft.

Ell es, en efecte, el qui en les eleccions que allà acaben de tenir lloch s'ha endut la majoria dels vots dels seus conciutadans.

Quin mirall més hermós pera las nacions que, ineducadas ó rezoloses, duutan encare sobre la millor manera de constituirse!..

Fort com el més fort dels reys, poderós com el més gran dels monarcas, el president dels Estats Units passa en un instant de la categoria de primer magistrat de la nació á la de simple ciutadà. La seva substitució no produueix cap conflicte: el príncep heu, triat y elegit per la nació, es gran y apte y pot desde l'primer moment dirigir la màquina executiva, que demà funcionarà com avuy—perque allí son las lleys y no 'ls homes els qui governan—sense donar compte de la magnitud del cambi.

Vosaltres, els qui heu vist tantas guerres per un trob de corona, per un dret de successió escrit en un miserabl pergamí, ¿qué diheu davant d'aquest portentós exemple?

Pif-Paf

Avui marxa de Catalunya el rei. Tot retornarà a la seu normalitat. Els carreiros no serán obstruïts, el tràfec no serà interromput pera que la majestat passi. El comerç reprendrà lliurement la seu vida. Els diaris, reflecte de l'existencia ciutadana, ja no ompliran les columnes am la prosa farragosa dels reportatges reials.

I ara què? ¿Què en resta de la passada visita? ¿Per ventura entre la vella fidelitat entusiasta dels monàrquics, en el fons poc sincera, i la nostrà fermesa convençuda de demòcrates, no hi ha una muralla que no s'enruna am processons, vistositats, idolatries i coloríns?

Aquesta vegada no creiem que hi hagi ni tant sols un poeta qui trobi en les reials jornades materia pera fantàstiques divagacions.

JEREMIADA

UAN el poble d' Israel s'ajassava resignat á las ignominias del captiveri, s'alsava la veu aspre del profeta que l'redressingava á xuriacadas. Ungit de cendrà, vestit de sachs, cridava l' iluminat per pobles y camps els ultratges als vius y als cobarts. Després ja no feyan res les xuriacadas á las esquenes enduridas pels cops del amo. Y els profetas, desconforts, varen callar pera sempre.

A Espanya n'hem tingut un de profeta, que encara viu, que ha cridat mentre se creya que l'escoltan, y que ara també calla, simbòlicament tuit, enterrat en un recó de las montanyas aragonesas.

Sembava sa veu la del que m'acompanyava ahir pels camins del Tibidabo, de cara á la ciutat anegada á la boyra, que embrutava el camp, el mar y el cel. Eram á la pineda del cim y el clam irat s'escampava pel desert. A baix, molt lluny, retrunyian canoñadas, repetides de Montjuich al mar; la bateria del castell escupia llamecs vermells que deixavan florar al ayre fumarolas blancas, disolts poch á poch en la boyra...

—No t'veig, Barcelona;—deya'l meu profeta—pero, tan se val. Ja sé que sortirás al carrer tota enflocada, porque't cridan las bocas de foc de la festa reyal. Ja ho sabs que son armas de mort, que l'han portada la mort á tas llars quan Montjuich te bombejava; mes tu no te'rs vols recordar. Avuy el bram dels canóns es senyal de disbauxa; avuy els canóns tiran diners. A la nit els has recomptat els diners que t'duya la cort, y has trobat maco y aixíxerit el despotisme virolat y daurat. Ja tens per enemicis

de la ciutat als qui no alaban la teva prostitució. Ja rebutjas els somnis de romàntich, las camàndulas democràtiques que voldrían conquerir l'Estat pera la justicia social; l'Estat es el senyor que paga bé, que porta sobre pera defensarse y defensar als seus servents. ¿Per qué tantas caborias de revolucions y de sacrificis estérils? La dignitat de ciutadà, la rebellió contra las iniquitats, son abstracciós que no donan. S'ha de viure, primer que tot; encare que sigue sense dignitat... Tú, cafeter, que has fet cent pessetas més de calxa; tú, sabater, tú, sastre, que estireu aqueixos días els comptes dels parroquians y llegiu al vespre embadalits el *Noticiero*... tens filles, ¿veritat? y son macas, y van pels vinticinch anys, y no's casan. Donchs, ¿per qué te las guardas á casa y las vigiles nit y dia veient com se consumeixen verges inútils? Déixalas anar, home, déixalas anar; que se la campin. Tu ja ho sabs que hi ha minyonas que's guanyan, l'un any ab l'altre, catorze ó quinze mil pessetas (algunes de tevas, segurament) no més que sortint al carrer, una mica mudadas, com hi surt ara tot sovint la teva familia.

¿Per qué tens preses, ab excuses de vergonya y de dignitat que no valen res?

Ahi potser encare en parlavas, de dignitat y de vergonya, sortint d'un centre polítich ó d'un meeting pera las eleccions. Pero ja vas cumplir, aplaudint y votant com cal. Avuy, s'ha de fer bullir l'olla. Y't posas á riurer, ó arronxas las espàtulas, quant te fent presentar las predicacions que tú mateix has aplaudit; porque ets *práctich*, y't repugna el *jacobinisme*...

Donchs, mira, l'herència que recusas, algú la recullirà. Té per segurissim que aqueix Estat paràssit, que brama la seva omnipotència per las bocas de foc, per las bocas de foc perirà; ja que tú y la legió dels que son com tú no voleu ajudar al adveniment dels temps nous. Burgesos y menestrals, heu aturat á la revolució y heu mantingut el vell imperi militar, disfressat d'Estat constitucional pera donar colocations als vostres fills, pera fer pujar els preus de las vostras mercaderías pera guardarlos las fincas. Ara tots sou uns, y caureu tots á l' hora. No pot durar, tant si voleu com si no voleu, aqueixa organiació social mantinguda per la forsa, sense més fi que repartirvos els productes del treball dels altres; els organismes que no cumplen un fi portant á dins els principis dissolvents. L'apariencia de la forsa, no es forsa, y el daltabaix ve, vindrà, soportat. Fa cinqu anys, hauríau vist á Fransa un rector de poble ben peixat, personificació grassa y serena de la ditosa possessió de un benestar assegurat. Ara, aneu al Vallespir ó al Conflent, tocat á la frontera, y veureu parroquias tancadas; el capellá se'n ha hagut d'anar pera no morirsi de fam... No, no pot durar la repartició de credencials pera cobrar sense fer res, ni el llençar barcos á mar ni el pendrer milers de xicotcs als camps y á las manufacturas, pera que no vaguin las Academias y no's tregui el *porvenir* als senyores de la classe mitja... No pot durar la comedia tràgica dels poders tradicionals que manan sense que ningú els ho hagi encarregat...

¿Vosaltres rebutjeu la missió de refer l'organiació política y social, encantats dels espectacles cortsans, orgullosos de que las vostras *senyoras* hagin estat á la funció regia? Uns altres la reculliràn; uns altres que no's veuen, que no's veuen may fins á l' hora del judici. Llavoras plorante, y demaneu auxilis y persecucions crudels als qui ja no os podran servir. Perque el judici será formidable, serà l'explosió del colossal embalum d'iniquitats acumuladas; justa, matemàtica: reacció igual á l'acció. Vosaltres ho voleu que 'carreguin las minas d'odi, porque sabeu l'iniquitat y tant se os es dona. Y vindrà l' hora, porque axis com no pot durar la prepotència del Estat paràssit, tampoch pot durar la resignació d'un home sa, d'un home fort que roda de cas en casa, de ciutat en ciutat, demandant feyna pera menjar y no n'hi donan; y tampoch pot durar el torment d'una criatura tancada á la quadra d'una flauta, de las sis del vespre á las sis del demà, impregnantse els bronquis de bolvats y de emanacions infectas, ab el martíri angoixós de mirlar constantment la bellugadissa de las bobinas quan la son li clou las pappellas.

La reconcentració vostra al entorn del Estat militar, burgesos y menestrals, es la vostra abdicació de ciutadans de la República nova. Menjeuvs, menjeuvs el plat de llantias; ja sabrán els vostres fills lo que costa!

Aquí acaba l'invectiva del profeta del Tibidabo, que dono, fidelment escrita, com un document curiós. Suposo que no impresionarà á ningú, perque ab tota sa vehemència—pujada per moments fins á un paroxisme delirant,—las catàstrofes que pronostica son molt llunyanas. El Sr. Maura pot dormir sense por.

MAGÍ PONS

La religió es una debilitat orgànica intelectual inherent á la imperfecció del nostre organisme.—Max Nordau.

A un amic, chorista d'en Clavé

QUE vols que't dugui, bon amic meu? Jo sempre he estat un entusiasta de la vossa institució, benemèrita de Catalunya. Jo he vist en el poder de la cançó, de la cançó redemptora, un dels elements més forts de la reconstitució catalana. L'obra d'en Clavé, doble d'artística i social, es una de les més fermes originalitats de la Catalunya moderna.

I per això precisament me planys de vosaltres, veig am dolor la vostra actitud d'aquests dies...

Cal dir, per això, que l'obra d'en Clavé no ha estat seguida amb una adequació perfecta als nostres temps; i ha de tenir-se en compte que quan una insitució no es renovada incessantment, acaba per morir. Anem a examinar am detenció el per què de la vostra decadència.

Tres elements hi havia, per origen, en vosaltres: l'educació del poble per l'art; l'amor a Catalunya per la cançó catalana; l'amor a la llibertat i a la democracia (poder del poble) per la lletra de les cançons.

Tots convenim en que l'element artístic, ja migrat i plebèu desdels començaments d'aqueixes agrupacions chorals, estava subordinat a l'obra qu'en diríem moralizadora; an aquell famós tòpic qui veu sols en l'obra d'en Clavé el bon fi d'apartar de les tavernes els treballadors. —Sia com sia, hi hagut diverses tentatives (la més memorable la d'en Moreira) per donar una major força artística a aqueixes entitats chorals sense perjudici de llur condició popular nàdiva. No parlo d'aquells altres orfeons qu'en diríem tècnics, es dir, composts d'individus qui saben música; orfeons meritíssims, arribats a la major perfecció desitjable en aqueix Orfeó Català qui ha donat vida an el somni d'un Palau de la Música Catalana. Jo recordo qu'aleshores d'inaugurar-se aquest Casal, me planys de la desproporció immensa entre la vitalitat de l'Orfeó, agrupament de dreta, i la vida raquítica, estacionària i per lo mateix decadent, de les institucions chorals esquerristes, hereues de l'espiritu d'en Clavé, republicà i revolucionari.

En quant al catalanism dels chores Clavé, es precisa dir que mai ha estat ben fervorós. ¿Per qué? Perque desd'el temps de llur fundació fins fa ben poc, catalanisme i republicanisme eren coses divergents, fins enemigues, i la mateixa inercia qui ha immobilitzat les associacions chorals, isolant-les de la vida pública catalana i fent-les incapaces d'evolució, els ha impedit incorporar a la significació primària de republicanes la significació de catalanistes, avui conjunta amb aquella en casi totes les demés forces vitals del republicanisme català. En aqueix sentit bé pot dir-se qu'els chores Clavé, polítics i artísticament, son un anacronisme. Representen —encara! aquella tradició republicana espanyola, qui veia sols en les fortes manifestacions patriotes la garantia d'una impossible revolta. Al davant dels *Segadors* i de la significació clarament religiosa d'aquest cantic, no han sabut alçar més qu'el *Gloria a Espanya*, tan fluix com a peça d'art i com a expressió d'un ideal polític. I com, per altra part, l'obrer català no ha sabut infiltrar-se el sentit de l'organiació, de l'agrupació, de la solidaritat, de la socialització, del socialisme, es clar que tampoc han rebut expressió musical aquelles aspiracions qui a altres parts sintetisen l'obra llarga, grandiosa i futura dels proletaris, pera la qual la creació d'en Clavé podria esser, ben aprofitada, d'una trascendència tan forta.

Els chores d'en Clavé, l'altra nit, cantaren sota el palau dels reis... ¿Veritat que no cal insistir sobre l'amarga consideració inclosa en aqueix petit fet, i notar fins a quin punt tota significació democràtica, i tot aire de catalanisme autèntic, i tota fidelitat a la memòria del fundador, varen esvanir-se amb aquell acte? Els chores d'en Clavé, nascuts com una esperança de que l'educació popular exercida per ells ensinistrarà el poble pera el renovament polític espanyol definitiu, desfilaven mansament als peus de la monarquia... I com els monarques no son altra cosa que representacions de l'Estat, també els chores d'en Clavé varen retre una reverència davant l'Estat qui ha fet caure Catalunya l'esclavitud del pensament i de la paraula, volàtils i sedents d'espai com la cançó, i com ella emanacions pures de l'aroma de la terra, sons despresos de les coses nostres, expandiments alats de les ànimes... Es tot un símbol. Mediteu-lo, obrers, i seguiu cantant.

GABRIEL ALOMAR

O tenim fé en las organiacions artificiosas que volen embotillar en una sola forma la vida, tan distinta á tot arreu, de las forzas republicanas; no creyén gayre en los resultados positius d'Asambleas que casi sempre serveixen solament para convertir en aparatosas catredral lo qu'era modesta capellata; ens repugna que un partit com el republicà accepti novas orientacions per concessió y no per convicción, ja que un ideal abrasat per necessitat, may pot esser sentit y defendat ab entusiasme; ens dol que hi hagi nulís irreflexius que encare s'engresquin ab tòpics *démodes* ó adorin á fetiches més ó menys respectables, prestantlos l'esclavatge d'una fé absoluta.

Pero més encare que tot això, que al cap de vall significa vida, mobiment, voluntat, ens desplau l'actual inaccio del partit republicà. Atravessem un període d'atonía, de descomposició, d'envairament, que serà la mort del partit si una renovació oportuna no vé á transformarlo, fentne una forsa viva, impulsadora, fecondant activa, fortement avenada.

Y això podrem ferho á Catalunya, ahont l'esperit progressiu del poble fa més fácil la tasca, pera que serveixi de bell exemple als republicans de las demás regions espanyolas y cada una d'ellas, adaptant l'organiació y las orientacions á la seva manera d'esser, constitueixi un fort nucli d'acció qu'encare que discrepi en punts secundaris, coincidirà certament ab els demés nuclis regionals en impulsar fermament la transformació completa de l'actual defectuosa organiació social.

S'impone la formació de una esquerra catalana gens revolucionaria de paraules y fondament radical d'obras. No deu esser un partit organiat ab comitès, juntas y delegacions, sino un sentiment de progrés ample, viril, que comprenGUI totas las gradacions del radicalisme. Tots quins sentiu el progrés hi perteneixerán sense allistarshi y coobrarán á la tasca de transformar l'esperit català, desplillant de preocupacions atàvicas y del llevat d'intolerancia que arrossegueüm de la falsa educació rebuda.

Y no es egoisme tancar á Catalunya l'acció d'aquesta esquerra; Catalunya es l'esfera abont ens movém y ahont pot fer obra segura la nostra

activitat. Si tots els elements desde el socialista més avansat al senzill progressista fan bona feyna á casa seva, el conjunt resultarà renovat y serà feta la desitjada revolució.

Quan hi hagi un fort sentiment de llibertat, tots ajudarérem á imposarla als cors y á los costums; ab més ó menys esforços, ab més ó menys entusiasme, si tots fem llibertat y progrés, conseguiríem fer una revolució efectiva que res té que veure ab la revolució de paraula ab que fins are s'ha enlluhernat al poble.

JEPH DE JESPUS

BATALLADAS

punt de comensarse al Congrés la discussió de la Ley d'Administració local en la part que á la lliure emissió del sufragio més afecta, es d'aplaudir la campanya iniciada per la Junta Municipal d'Unió Republicana, combatent baix aquest aspecte el famós projecte de Lley.

Preliudi vigorós d'aquesta acció, que ni un moment deu abandonar-se, sigui el meeting celebrat el passat dissapte al popular casino que'l partit té en el districte seté y en el qual se pronunciaren contra la elecció de segon grau pera las diputacions provincials valenta y oportuna discursos que foren calorosament aplaudits pel gran aplech de corregidors que omplien el *Centro d' Unió Republicana*.

El segon dels meetings acordats per la Comissió de propaganda de la Junta Municipal tindrà lloc aquesta nit al teatre Modern de Gracia.

Ha entrat á formar part de la redacció de *La Campana* el vibrant escriptor don A. Rovira y Virgili. El nom del nostre bon amic es prou conegut pera que al comunicar la nova als lectors tinguem la seguretat de que serà rebuda per ells ab verdadera satisfacció.

El Liberal, de Madrid, trova que en Maura, portant al rey á visitar las fàbricas catalanas, fa el reclam als nostres industrials. Y el diari del *trust* català Á ne'n Maura de «comissionista».

Home, potser sí que ho es.

Pero no precisament dels gèneros que díu *El Liberal*.

En Maura ha vingut á Catalunya á fer de *commissionnaire*

May ha tingut tanta aplicació aquell pensament dels germans Goncourt.

«Un quadro de museo ó d' exposició es potser qui escolta més bestiesas en aquest món.»

Ganas de perdre l' temps...

El diputat senyor Burell ha interpelat al Gobern, preguntant-li si sab alguna cosa sobre certs rumors que circulan, referents a negocis basats en la construcció de la esquadra.

Pero no veu el senyor Burell que la seva pregunta està mal formulada i que d' aquesta manera no li pot contestar ningú?

«Per què diu esquadra, així, à secas?

Expressis en un' altra forma: digui «esquadra, entre comilles, i ja veurà com l' assumptu se li presentarà bastant més clar.

«Quinás ocurrencias!...

Ara resulta que l's catòlichs de tot el món van à obrir una suscripció per regular un' orga à Pius X.

Pero ¿volen dir que à la seva edat y ab els mals-de-cap que deu tenir, el papa encara està per orgas?

Una bona notícia; bona y d' un gènero que, desgraciadament, no abunda.

El nostre company Rovira y Virgili ha sigut absolt en la causa que pèr suposat delicte d' imprenta y ab arreglo à la Lley de jurisdiccions venia següint-sel i que aquest dia va veure's à la nostra Audiència.

El felicitem y ns felicitem.

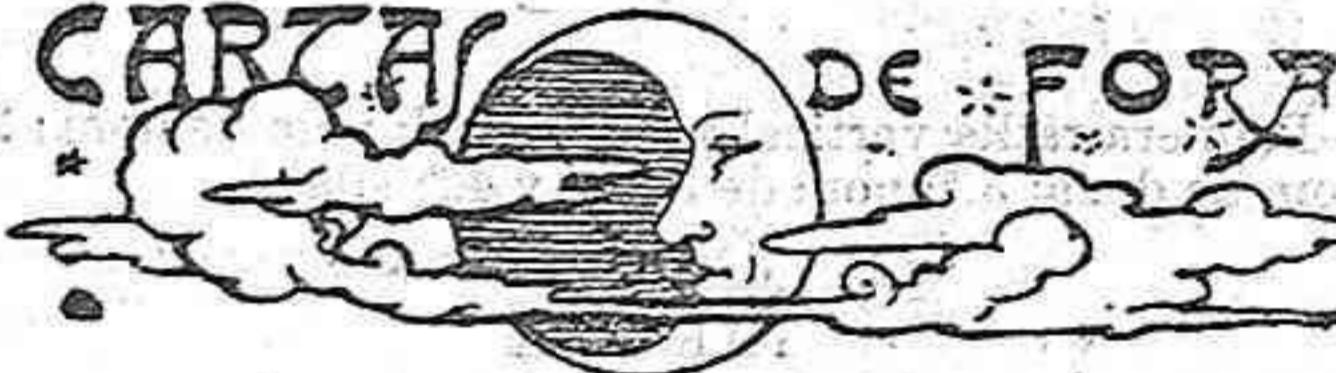
Un pobre captaire truca à la porta d' una rectoria.

La majordoma mira per la reixa y exclama:

— Haureu de tornar; el senyor rector no reb fins à las deu.

El pobre insistint:

— Dispensi, senyora; pero no volia saber à l' hora que reb, sinó à l' hora que dona.

MONISTROL DE MONTserrat, 2 de novembre

Y quina manera de pendràs el pèl y carregarlos de llana, als ignorants d' aquesta vila! Els nostres reaccionaris, veient que lo de tornar à tenir la paella del mànech va lluny, es giran y remenan ab epileptica nerviositat; pero, en tots els seus moviments, els veiem l' orella... negra. La Sempremortà y Els replagadiços, que n' els seus reglaments tenen prohibit fer cap manifestació religiosa, son els que s' han prestat à servir d' escambell als que per càcul, per interés, per ambició ó per altres fins encara més innobles pretenden enderrocar la llibertat d' aquest poble. El diumenge passat, ab el pretext de celebrar una veillada literaria, van formar una Solidaritat Catòlica, fent el seu debut en el convent del Pidolatre. Qui per curiositat, qui per riureu dintre l' convent una estona, va rendir-hi una regular concurrencia; però, quan després de recitar uns versos de molt mal gust, va aparèixer mossga Arengada... ay, el Quimet de les nostres entretellets, d'hent un pare nostre per les ànimases de cantí... ay, dels morts, tot va ser buscar la porta per fugir més depressa que corrents. Tenen un efecte extraordinari els pare-nostres per fer apartar à les persones! El pare Quim, al contemplar estupefacte la desbandada, va acabar més precipitadament de lo que s' persigna un capellà boig, tocant seguidament un tros d' orquestra una marxa que van tocar totes las festas del Carnaval passat. Quina Carnaval en les parets d' una iglesia, dintre un convent y sobre un cementiri! Hasta l's calveras y las calaveras devian ballar, sent la seva festa major! Olé! No sabem si las demés pessas que van tocar després els músics eran valses de Maria Santíssima, americanas del Sagrat Cor ó peteneres místiques.

Reaccionaris monistrolencs: Si no cambieu de tèctica, teniu el plet perdut; sempre us veiem l' orella, y no la del Jordi del tapabocas. Anant per llana sempre sortiu esquilats. (Rumíhi, mossga Canóns, que per xó l' paguem! Vegi si pot fer anar als coristes de diumenge vestits d' escolà y ab barretina cantant absoltes. Li auguem un èxit dels grossos.

SANT CUGAT DEL VALLS, 2 de novembre

Ab el mateix só de pregó y ordre autoritaria que s' obliga als contribuents à satisfacer, en plazo limitat y baix amenassà d' apremi, la quota que las sanguoneras nacionals tenen per convenient imposar, s' invita diumenge prop passat als habitants d' aquesta vila à honrar ab sa presència l' arribada del símbol de las institucions vients, qui devia passar de regres de sos viatges à aquesta ciutat.

Ja podíam preveure nostras insaciables víboras el retraitment de la classe productora, sabent que no guarda el més mínim agrahiment de son procedir.

Quan se proposin obtenir aplausos naturals y llegítimos, es necessari que no s' mostri indiferències à sas necessitats, de lo contrari recullirán sempre y únicament «vivas» infantils.

La mateixa veu autoritaria que ns perjudica y humilla no té dret à invitarnos à applaudir.

Dels treballadors agrícols, cap d' ells va sentir entusiasmie ni va abandonar el seu treball. Si en lloc de fer visitas ostentoses se prenguessin la molestia de visitar els cellers dels vinicultors y obrissin tota sa influència en pro de l' agricultura y vinicultura, alashoras, moguts per l' agrahiment, reculliríam ovacions naturals.

SABADELL, 3 de novembre

S' han repartit públicament unsfullas explicant una història molt deshonrosa, en que els principals protagonistas son uns burgesos molt catòlics y un capellà anomenat el Gallinaire. Una rahó-social ab molts capitals, la mort d' un soci, una dona que reclama la herència, un confessor que la enganya, la agonía de la hereditat privada d' auxilia per la seva família, la mort d' ella y adeu fortuna tot per... missas. Ben segur que en Rusiñol si hagués sapgit tots los detalls d' aquesta història n' hauria fet un bon drama anunciantlo també de farsa com la seva obra nova La ley d' herència, perquè lo que ha passat segons las fullas, es una verdadera farsa y casi també una ley d' herència.

MONISTROL DE MONTserrat, 3 de novembre

Ha passat un succés veritablement escandalós, en aquesta vila. Sembla que la justicia no més s' aplique à quí li dona la gana à algunes autoritats, donchs, mentre s' uns, que no tenen padrins, se'ls fa cumplir la llei, à altres els surt al camí un noi Gran, dispost à ampararlos, encare que sigui atropellant la justicia y l' prestigi de la Autoritat. Aném al grà: El dissapte passat, varem ser testimonis de com lo Administrador de Consums,

s'acompanyat de l's dos guardias que prestan servici en aquesta vila, varen efectuar la captura d' una carga d' ayguardent, que se havia fet passar per vi, à un matutí reincident. ¿Creu algú que las coses van portarse com mana l' article 62 de la Lley de Consums? No, senyors; desseguida va posar-se en campanya tota la nit el célebre noi Gran, y, no sabérem per quin art, l' ayguardent v' desapareix de la collets, siguent l' Ajuntament robat y la justicia trepitjada y tot ha sigut fet pel concejal Gran. Digni l'Sr. Santiago: ¿Per què es justicier ab uns y ab altres no? Y, al mateix temps, ¿abonat es la confusió que varen disporitar en la seva persona l's que varen nombrar-lo per el càrrec d' Administrador de Consums?

LA CANSÓ ENFADOSA

¿Que si van à derogarla la ditzosa llei?... Ja ho crech! ¿No heu sentit, donchs, lo que diuen el mallorquí y en Moret? Justament ara celebren la entrevista vintítres sobre aquest famós assumptu. Ataneuos y escolteu.

— No'n tingueu cap dupte, Maura. — Cóm deyan, amich Moret? — Me sembla que ha arribat l' hora de retirar aquesta llei que tants disgustos ens causa.

— La de Juris?... — Sí. No trech el nas que no m' atabalin demanantmho.

— Lo mateix me passa à mí. Si m' sento d' indirectas y gemechs alusius à la material...

— Y donchs, à veure ¿qué fem?

— Lo qu' es per mí... Es tan unànim, tan tremendo el clamoreig!

— Y al fi y al cap ¿de qué cura tot això?

— Ben net! De res.

— Nada, hi ha que decidirse y tallá l' nus dignament.

— Ja 'n parlarém un' altra hora.

— Demà?

— No sé. Ja veurém.

Deu días després:

— Bon Maura!

— Incomparable Moret!

— He pensat ab el problema de la consabuda llei, y...

— Y qué?... Ja m' hi jugaria que som del mateix parer.

— Trobo qu' hém de derogarla.

— Eh!... No ho he dit?... Lo mateix que jo.

— La nació ho espera...

— Y ab rahó sobrada.

— Es cert.

— De modo que...

— Hi ha que ferho... Un vespre ja 'n parlarém...

A las quatre ó cinch setmanas:

— Don Anton!

— Amich Moret!

— Heu parlat ab els ministres?

— Si hi he parlat?... Sobre qué?

— Sobre la llei de...

— Ah!... En efecte.

Tots, tots unànimement van declarar-se conformes ab l' abolició.

— Molt bé!

Llavors poca cosa falta per...

— ¿Qué ha de faltarnos? Res.

— La daixós ¿també ho aproba?

— ¡Vaya!... Incondicionalment.

— Y l' d'allòs?

— Sense reparo.

— La nació el rebrà molt bé aquest rasgo.

— Jo m' ho penso.

— Y la pobra s' ho mereix.

— Donchs ja procurar veure'ns dintre d' aquest mateix mes y si aquell no pot ser, l' altre.

— Vaya!... Ens veurém, ens veurém!

Y van transcorrent els dies, y va malgastantse l' temps, y vingan més conferències y wingan nous pourparlers.

— Propòsits nobles?... A carros!

— Bonas paraules?... Un feix!

— Pero de la cosa, zero;

la derogació no vé.

C. GUMA

NOTAS OBRERAS

Obrerisme y Democracia

EL camí de la democracia, anímal socialisme;—deya Jaurés al Congrés de Toulouse.

— Si jo cregués això, avuy no formaria part del partit socialista, sinó del partit demòcratic radical;—li contestà Gardelle, el leader del nou sindicalisme revolucionari francès.

Heus aquí resumida en l' espurneig brillant de dugas frases, tota la fonda y vella qüestió dels obrers y la política. Està tan ben plantejada aquesta qüestió en el ràpid diàlech contradictori de Jaurés y

Lagardelle, que en ell volém basar la nostra present desquisició.

— Qui té rahó?... Lagardelle?... Jaurés?... Creyém francament que tenen rahó tots dos. Nosaltres creyém que pel camí de la democracia's va cap à la emancipació del proletariat. Y creyém també que aquesta feina d' emancipació progressiva, per medi de reformas justicieres que ns acosten al ideal suprem de justicia social, pot ferse perfectament dintre de les filials dels partits radicals.

Vejem. Dugas rutas s' ofereixen davant dels ulls del obrer. L' una es la de les reformas successives y ascendents, que realisin sense sanch, ab el menor vessament de sanch possible, la redempció definitiva de les classes humils. L' altra es la de la forsa, la de la revolució violenta, la de la catàstrofe social—insurrecció armada, vaga general, acció directa—que cambihi en días la organització de la societat, com la decoració d' un teatre. Els anarquistes y alguns socialistes son entusiastes partidaris de aquest mètode darrer, que en Clemenceau ha calificat justament de catastrofich.

Però aquest mètode es practicable? No, no ho es, diguin lo que vulguin els teòridors y els exaltats ab més passió que bon sentit. El ministre del Trabal, de França, M. Viviani, ho expressa encertadament en el discurs en que s' nega à disoldre la Confederació General del Trabal: «Una societat, un règim social—afirmà—no mora; evoluciona...»

Y per què no es possible la mutació súbita y escenogràfica de la societat present? Deixém apart els arguments històrics, la forsa d' inèrcia de les institucions y dels interessos creats, las arrels que'l passat té clavades en el cor y en el cervell dels homes. Volém limitarnos a plantear la qüestió desde l' punt de vista obrer. Des de aquest punt de vista se'n apareixen dues rahons primordials contra las ilusions dels que volen capgirar el món de cop y volta: la primera es la impossibilitat de triomfar per la forsa, avuy per avuy; la segona es la consideració de que encara que per la forsa triomfés l' obrerisme colectivista, els obrers no podríam estableir el règim nou que han generosament soniat.

Arguments? Els mateixos oradors socialistas del Congrés de Toulouse ens els donan fets. El diputat Varenne digué: «La majoria dels obrers restan encara en un estat d' inconsciencia. A França, de cada vint obrers, no més n' hi ha un d' associat. ¿Qué volen fer en aquestes condicions? Jo no'n vull de vagas generals sense vaguistes, ni lluitas d' obrers armats d' escombraries contra soldats ab fusells ni insurreccions per medi de petards a 3'50 franchs contra canónes d' artilleria! Actualment, cal reconeixého, l' obrer es impostent pera combatre y pera vèncer al Estat, que té montada tota la seva immensa maquinaria y posseixen exèrcits y milions.

Mes, suposant que ara triomfés, que'l proletari, en jornades tràgiques, destruïssin per la violència, à sanch y à foc, la societat burguesa, ¿qué passarà? Parla en Jaurés: «No tinch l' infantilisme de creure que la insurrecció cambiarà la forma capitalista, si no va precedida d' un moviment que prepari, per la organització sindical y cooperativa, per la educació y la conscienciació del proletariat, el règim que es el nostre ideal. Avuy, tal com ara's troba, el proletariat no es apte per regir els seus destins.»

Y donchs? Mentre la evolució madura el bell fruct futur, mentres germinan las culturas esplendides dels anys venents, ¿per què no situar-se en la realitat, treballant ab coratge y lleialtat pera accelerar la transformació social? Aquesta transformació, política, l' han d' anar fent els partits radicals, puig el proletariat, com a partit de classe, avuy no està en condicions per ferlo per si mateix. Econòmicament, l' obrer té l' seu lloc de lluita y d' honor en l' associació de resistència, en el sindicat. Políticament, pot entrar en l' amplissim casal de la democracia, de la República, y fer bona feina obrera. No es que condemnem els partits politichs de classe, tal com el socialista. Comprendem la seva rahó d' existir. Però sosténim que dintre de la democracia pot contribuirse à la evolutiva transformació de la societat. Per això creyém benemerita y fecunda la tasca gubernamental dels socialistes Briand y Viviani, ministres del gabinet francès. Al nostre entendre, ells treballan tant y tan honradament per la classe obrera, per l' ideal del demà, com pugui ferho els mateixos Guesde y Jaurés.

La vaga dels carreteros

—¡Com se coneix que aquest mestre va sempre en automóvil!... Hagüés de passejarse en carro... ja se'n preocuperia més de la nostra vaga!...

Al nou descubridor d' Amèrica

¿No troben que al monument a Colón aquesta petita reforma no hi estaría del tot malament?

Creurán vostés que *El País*, diari republicà de Madrid—republicà, jeh?—està ara d'allò més enfadat perque don Alfonso ha passat uns quants días á la nostra terra?

Ell, com ja pot suposar-se, vol fer veure que no, y escriu, pera dissimular el seu disgust, una pila de frases enginyoses; pero l' habilitat no li resulta.

Y es que davant de l' evidència no hi ha piruetas ni subterfugis que valguin. ¿Se figurau tal volta aquests senyors que aquí no tenímem memòria?...

O sino, vajin contant:

S' està el rey dos mesos á San Sebastián, y *El País* no diu res.

Permaneix quatre setmanas á Sevilla y *El País* calla com un mort.

Va á Inglaterra, á França, á Alemanya, á Austria, y *El País* no obra la boca.

Pero vé don Alfonso á Catalunya; passa, recorrent la regió, vuyt ó deu días y cataplúm... Ara, ara es quan *El País* creu arribada la ocasió de parlar de la corte ambulatoria, ardillesca, trashumante, y de declarar qu'en Maura, pel mer fet d' aconsellar al rey aquesta excursió, està contra toda Espanya...

Si necessita algun dato més pera ferse càrrec de la indiferència ab que el diari madrileny ha contemplat la visita de las institucions á la nostra terra?

En el Foment Republicà Nacionalista de Reus hi donarà demà una conferència de caràcter polítich el nostre bon amich y company l' eminent publicista, en Gabriel Alomar.

El tema escollit per l' ilustre conferenciant es la creació d'un partit català d'esquerra radical.

S' ha fet corre que 'ls carcass del Comité de Defensa social pensan anar sols en las próximas eleccions municipals.

Comentari?...

Allò que diuhen de val més anar sol que mal acompañat.

Y no'l fem per lo que puguin pensar ells, sinó per lo que francament pensém nosaltres.

Els sastres están en vaga.
Don Anton: si vol vestirte,
haurá de dirli á la Verge
que li torni aquella ermilla.

Dos esquerristes, sortint del Centre Nacionalista Republicà del Passeig de Gracia, s' aturan á llegir el cartell del Teatre de Novetats.

Mira, tú, quina comèdia estrenan avuy: *El poble*.
Ja sé qui la trobará dolenta...
Qui?
Els de *La Veu*.

Al Congrés han traballat tots aquests días ab extraordinaria activitat en l' instalació de una enfermeria.

Diu que sols esperan en Maura pera inaugurarla. Y ja veurán com en aquesta qüestió, igual que en lo demés, tot quedarà entre la gent del ministeri...

Com avuy en Maura la inaugurarà... y demà l' entrenarà en Lacierva, qu' es el burro dels cops.

Un capellà de poble, ab l' intent de fer ressaltar las excelencies del catolicisme sobre las demés religions, va agafar una admetlla tendre, acabada de culir, y va dir als seus feligresos:

Aquesta esclofolla verda que cubreix l' admetlla, joy que no us la menjeu perque es amarganta?... Donchs representa el protestantisme... Y questa closca fortà que vé després y que tanca l' admetlló, joy que tampoch se pot menjjar?... Donchs representa la religió dels jueus... Y en cambi á dintre de tot qué hi ha?... el fruyt exquisit, blanch y gustós... que representa el Catolicisme.

Y díhen aixó, per demostrarlo obra l' admetlla... y resulta corcada.

Els sastres y don Antón

—Haventnos declarat en huelga y trobantse vosté á Barcelona, veníam á veure si...

—Esperin!... He sentit un soroll... Me sembla que 'm cridan...

ACUDITS

L' amo de un establecimiento renya al dependent perque arriba un xich tart á l' obligació.

—Ja veu qu' es una vergonya que jo hagi de ser primer aquí que vosté...

El dependent ab certa fiesta:

—Tot lo que vulgui, pero á mí sempre m' han ensenyat que s' ha de donar la preferència als superiors...

Un senyor que acaba de pujar al tren, s' asseu devant d'una dama de certa edat, y s' disposa á encendre el cigarro.

—Dispensi, fa la senyora. Ja deu saber que hi ha vagónes especials pera fumadors...

L' altre, tot tranquil:

—Ja ho sé, ja... Pero es que jo, el fum dels altres, no'l puch sofrir, senyora.

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

MUDANSA-EQUELA.—Preguin, treguin, creguin.

Han endavant la solució els caballers: J. B. Masó, Un casat de nou, Pepet Giralluna, Miquel Malpàs, A. B. (a) lo Rector de Valfogona, Antón Andova, Roch Pastera y Un antimonárquich.

XARADAS

I

Amich Lluch: Te faig saber que tres-dos-hu las tres-quarta ens embarquem jú y la Marta en direcció á Santander.

També vol venir l' espòs de la dos-dos de 'n Total per lo tant, que vingués cal ab nosaltres terça-dos.

Y vulgui Tercera-quart que 'ns siga 'l viatje agradable. Hu-tres-quart, tot inviable que may te podrà olvidar,

A. B. C.

II

La primera es una lletra el dos, pels vells es molt bo y el total fet ab cunill es un plat molt substancial.

MANEL B. FONTÀS

ANAGRAMA

Hi anat á veure en Marsal que ja fa temps viu á tot y no hi vist mai tantas totas com las que te aquest xicot.

MUSCULS

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1	2	3	4	5	6	7	8.
1	7	6	4	5	6	7.	—Carreter de Barcelona.
6	2	4	7	3	5.		—En els quartels.
7	3	3	2	8.			—Carrera.
7	6	5	8.				—Comestible.
2	1	7.					—Beuguda.
7	8.						—Animal de ploma.
6.							—En les cartas.
2	8.						—Consonant.
4	8.						—Soroll.
8	2.	1.	7.				—En els arbres.
2	8.	4.	3.	7.			—Animal de mar.
6	2.	3.	7.	6.	4.	7.	—Cantitat.
1	7.	4.	7.	3.	5.	6.	—Nom de dona.

MANEL SOMS

TRIÀNGUL SILÀBICH

Primera ratlla vertical y horitzontal: nom de dona; 2.: nom de dona; 3.: nom de dona, y 4.: silaba.

J. M. (a) BÀRBAS TRISTAS
TARJETA

S. D. MARIA CUPÓ
ESTELLA

Formar ás aquestes lletras degudament combinades el nom de un poble català.

E. T. R.

CONVERSA

—Escolta, Marfa; i no deyas qu' es casava la teva germana gran?

—Sí; la sevmana que ve.

—¿Y ab qui's casa?

—Ab el que tú has anomenat, germà de la que jo te hi dí.

JOSEPH MORELL Y VIUSA
GEROGLÍFICH

M O O K
K A B
L L I I
V V P A A

POLÍGLOTA

Caballers: P. B. Barbé, M. B. A. (a) colla del pebrots, Un barber de Vilajuiga, Jaume Soler (adrianés), Pep Nafrat, Coloma Vella y Ramonet del Sol: Aquesta sen mana tampoch.

Caballers: Miquel Serrats y Camps, Eduardillito Saló, R. A. (a) Fau de les celles curtes, J. Inabuj, A. B. (a) Lo rector de Valfogona, J. Massaguer S. (artiller) y J. B. Masó: Aquesta sevmana també.

Caballers: Joseph Salat: ¡Uy, que'n som lluny de la veritable poesia!... Crèguins, llegeixi forsa avants d' escriure, i sobre tot avants de publicar.—A. Nis: Potser molt ben explicat arribaré á fer gracia... Tal com està, es ben poca cosa.—J. C. (Sallant): Envihi'l vestot mateix al cementiri aquest epitafí.—Rosquilles Carquinoylet: Es manseta, bruteta y mal feteta.—Samuel: Ho sento, pero el dibuix no es publicable.—Jobico: Si aixó es tot un poema!.. Molt á pesar nostre, 'na veýem impossibilitat de insertar traballs de tants llargariás, per manca d' espai.—Joseph Morell y V.: El xisto que constitueix la essència del epígrafe no té res de nou.—J. G. R.: ¿Vol que li digui la meva franca opinió? .. Me sembla de mal gust.—Joan Vidiella Valls: Gracias per la ensabonada, pero aquests versos son molt ripiosos.—Joseph Rovira: No sé si dit traball haurà anat ahont vosté desitjava. No ho recordo. Pero pensi que, de tots modos, ara fora ja t'art per procedir á la rectificació.—Joseph Tharrats: Gracias, però es t'art per l' Almanach. Anirà en el periódich.—Badó: No hi ha estat pas del tot acertat.—J. T. y E. B.: Ens es impossible insertar las cartas que 'ns remeten, per diferents motius.

EN PREPARACIÓ**ALMANACH POLÍTICH**

DE

La Campana de Gracia

PERA L' ANY 1909

Poden fer la demanda nostres correspolads.

Impremta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olim, número 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.